

Jak remontować budynki nie szkodząc ptakom

2019-02-27

Stałymi bywalcami naszych miast są m.in. jerzyki, wróble, mazurki, kawki, gołębie miejskie, pustulki, sikory, oknówki. Ptaki te są w Polsce objęte ochroną gatunkową, mającą na celu zarówno ochronę poszczególnych osobników, jak i ich gniazd oraz siedlisk. Co ważne przepisy z zakresu ochrony gatunkowej obowiązują przez cały rok. W okresie od 16 października do końca lutego możliwe jest jedynie usuwanie gniazd z obiektów budowlanych i to wyłącznie w sytuacji, gdy wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne. Tak więc także w ww. okresie bez decyzji derogacyjnej nie wolno prowadzić prac powodujących zniszczenie siedliska np. poprzez likwidowanie szczelin i ubytków w elewacji, zamknięcie dostępu do stropodachu poprzez kratowanie otworów wentylacyjnych, jeśli miejsca te bywają wykorzystywane przez ptaki, nawet gdy w momencie prowadzenia prac nie stwierdza się ich obecności.

Podstawowym aktem prawnym, który reguluje ochronę ptaków podczas prowadzenia prac termomodernizacyjnych, remontów i innych prac budowlanych jest ustawa o ochronie przyrody. Zgodnie z art. 52 ust. 1 tej ustawy oraz § 6 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, w stosunku do chronionych gatunków ptaków obowiązują m.in. zakazy umyślnego zabijania, okaleczania, chwytania, niszczenia ich jaj, niszczenia siedlisk będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania, niszczenia, usuwania lub uszkadzania gniazd, umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień oraz umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych.

Siedliskiem ptaków objętych ochroną gatunkową jest obszar ich występowania w ciągu całego życia lub dowolnego stadium ich rozwoju. Miejsca wykorzystywane do lęgów przez te ptaki zlokalizowane w obrębie budynków należy więc traktować jako ich siedliska podlegające ochronie prawnej.

Siedliskiem mogą być:

- stropodach, strych,
- szczeliny między płytami,
- przestrzenie pod parapetami, balkonami,
- przestrzenie między rynną a ścianą,
- ubytki w elewacji,
- przewody kominowe.

Niewłaściwe prowadzenie prac może doprowadzić do zniszczenia siedliska, uwięzienia ptaków, uniemożliwienia dostępu do gniazd i piskląt, a także niepokojenia i płoszenia ptaków, przez co opuszczają one swoje gniazda, co może spowodować utratę lęgów.

Jak zatem prowadzić prace budowlane, remontowe, czy naprawcze w obrębie budynków zgodnie z przepisami z zakresu ochrony gatunkowej?

Po pierwsze, należy dokonać oględzin budynków w celu stwierdzenia, czy stanowią one siedlisko chronionych gatunków ptaków. Jeśli oględziny potwierdzą, że mamy do czynienia z takim siedliskiem, należy określić gatunek ptaka i jego liczebność, wskazać lokalizację schronień, zaplanować metody i harmonogram prowadzenia prac oraz przewidzieć sposoby kompensacji utraconych miejsc lęgowych. W przypadku braku dostatecznej wiedzy do samodzielnego określenia powyższej kwestii można posiłkować się wiedzą ekspercką z zakresu ornitologii. Obserwację siedlisk chronionych gatunków ptaków należy rozpocząć w roku poprzedzającym planowaną termomodernizację lub remont budynku i prowadzić ją od marca do listopada. Wynika to z faktu, że poszczególne gatunki zajmują swoje stanowiska lęgowe w różnym okresie. Przykładowo, jerzyki wyprowadzają zwykle jeden lęg w roku, a samice przystępują do składania jaj pod koniec maja i na początku czerwca. Z kolei wróbel budowę gniazda rozpoczyna już w marcu i w zależności od warunków potrafi wyprowadzić 2-4 lęgi w roku. Kawka wyprowadza zazwyczaj jeden lęg, rzadko dwa. Samica kawki składa jaja od połowy kwietnia. Dorosłe kawki odwiedzają i bronią swych miejsc lęgowych przez cały rok, co jest u ptaków rzadkością.

Po drugie, warto również zastanowić się nad harmonogramem prowadzenia prac. Odpowiednio wcześniej zaplanowane działania mogą odbyć się szybko, sprawnie i bez naruszania przepisów z zakresu ochrony gatunkowej. Wystarczy dostosować terminy i sposoby wykonywania prac do okresu lęgowego ptaków.

Po trzecie, w przypadku stwierdzenia, że budynek lub jego część była lub jest wykorzystywana przez ptaki objęte ochroną gatunkową należy wystąpić z wnioskiem do regionalnego dyrektora ochrony środowiska o wydanie zezwolenia na niszczenie gniazd, niszczenie siedlisk będących obszarem rozrodu, wychowu młodych i odpoczynku, umyślnie uniemożliwianie dostępu do schronień oraz umyślnie płoszenie lub niepokojenie w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych. [Wzór wniosku](#) można pobrać korzystając z Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie.

Dopiero po uzyskaniu stosownego zezwolenia możliwe jest przystąpienie do prac termomodernizacyjnych lub remontowych. Regionalny dyrektor ochrony środowiska, wydając decyzję derogacyjną określa warunki, m.in. takie jak np.:

- konieczność prowadzenia prac pod nadzorem ornitologicznym;
- obowiązek wstrzymania prac w przypadku stwierdzenia, że gniazda są zasiedlone, przy jednoczesnym wskazaniu możliwości podjęcia prac dopiero po opuszczeniu gniazd przez młode i dorosłe osobniki;
- parametry urządzeń mających na celu odstraszenie ptaków (np. kolce lub specjalne spirale) oraz sposób ich zamontowania - należy montować tylko kolce z plastikowymi lub gumowymi zabezpieczeniami na końcach, kolce nie mogą być montowane w bok ani w dół, urządzenia te nie mogą w żaden sposób utrudniać ptakom dostępu do miejsc lęgowych;
- konieczność uwzględnienia kompensacji przyrodniczej np. w postaci montażu skrzynek lęgowych dla gatunków, których siedliska zostały utracone, a w przypadku oknówki - w postaci sztucznych gniazd, przy czym sposób, miejsce montażu skrzynek/sztucznych gniazd oraz ich parametry techniczne muszą być uzgodnione z ornitologiem.

Nie zastosowanie się do obowiązujących przepisów i zaleceń skutkować może:

- skierowaniem wniosku na policję o podejrzeniu popełnienia wykroczenia;
- skierowaniem wniosku do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego o wstrzymanie prowadzenia prac budowlanych.

W razie wątpliwości dotyczących szczegółów postępowania podczas planowania i realizowania prac remontowych i budowlanych z uwzględnieniem obowiązujących przepisów z zakresu ochrony gatunkowej można korzystać z wiedzy i doświadczenia pracowników regionalnych dyrekcji ochrony środowiska oraz doświadczonych ornitologów. Warto także zapoznać się z poniższymi dokumentami:

1. [Stanowisko Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w sprawie niszczenia siedlisk podczas prowadzenia prac termomodernizacyjnych.](#)
2. [Stanowisko Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w sprawie stosowania modułów z kolcami w celu odstraszenia ptaków a ochrona gatunkowa](#)